

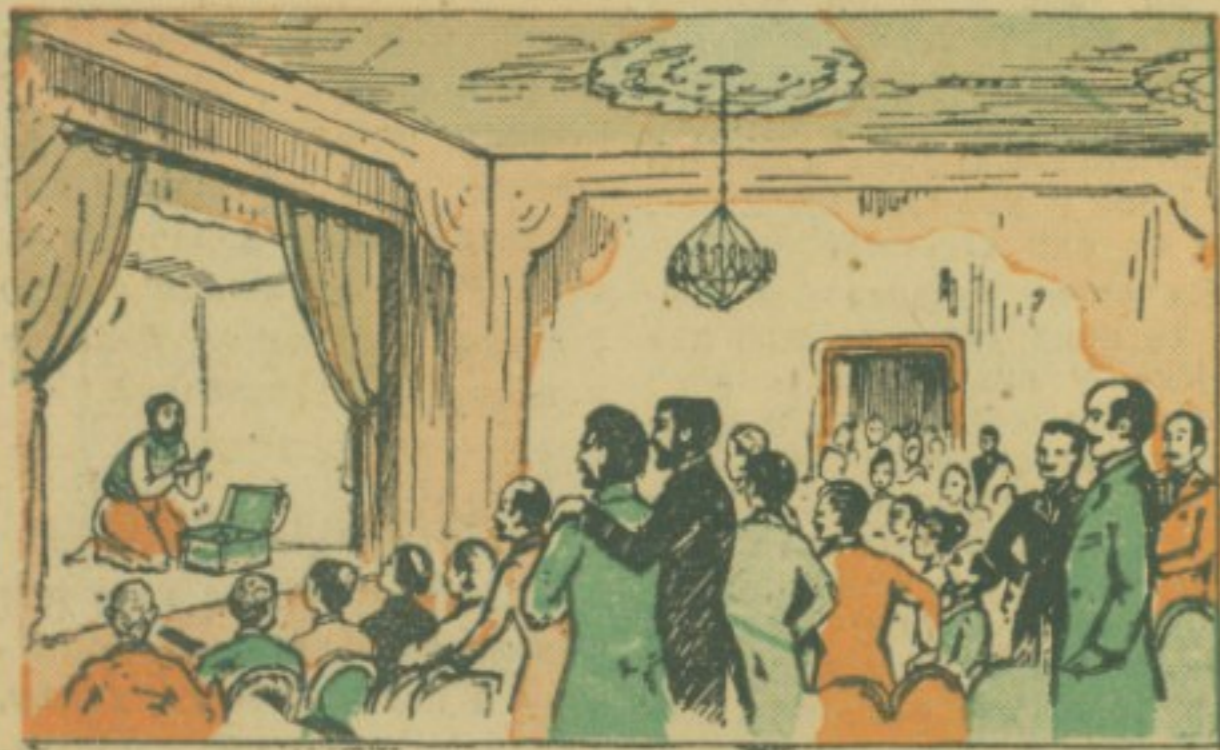
У ПОЗОРИШТУ ПРЕ 100 ГОДИНА

Данас у нашој земљи има на десетине професионалних и полупрофесионалних позоришта, затим много дилетантских дружина, преко хиљаду биоскопа и на хиљаде других места на којима наши људи могу видети разноврсне забаве и тако задовољити своје културне потребе.

Нашим људима сада су добрим делом позната не само страна класична и домаћа дела, него и многи страни савремени писци, чији се комади понекад приказују у исто време код нас кад и у земљи где су поникли. Укус позоришне публике јако се развио. Али, пре неких сто година прилике су биле такве да се нису могле задовољити жеље свих људи који су тежили да гледају позоришне претставе. Овде ћемо донети кратак преглед позоришних комада које је Новосадско позориште приказивало приликом своје турнеје у неким нашим местима пре сто година. У исто време, из осврта критичара позоришних претстава видеће се и одушевљење тадашње наше позоришне публике, а и имена неких глумаца који су у оно време били цењени.

Који су комади приказивани

Репертоар Новосадског позоришта у оно време био је доста разноврстан. Ево неколико комада који су највише привлачили публику: „Ајдук-Вељко“ од Јована Драгашевића, „Зидање Раванице“ у три радње с песмама од А. Николића, „Покондирена тиква“ од Ј. С. Поповића, „Женски непријатељ“ од Бенедикта (превео Ј. Хаџић), „Владимир и Косара“ од Л. Лазаревића, „Ајдучи“ од Ј. С. Поповића,

„Херцег Владислав“ од Ј. Суботића, „Сан Краљевића Марка“ од Ј. С. Поповића, „Заручник и невеста у једној особи“ од Коцебуа, „Сплетка и љубав“ од Ф. Шилера, „Мушки метод и женска мајсторија“ од Б. Вукићевића, „Тврдица“ од Ј. С. Поповића, „Мејрима“ од Матије Бана, „Силом болесник“ од Молијера, прерадио Л. Телечки, „Жена што кроз прозор скаче“ од Скриба, превео Лаза Костић, „Сплеткашевић“ од Молијера, прерадио Лазар Телечки, итд.

Ове комаде Новосадско позориште давало је на својој турнеји у Великом Бечкерку, Суботици, Панчеву, Земуну, Београду и другим местима.

Прикази позоришног критичара

За комад „Зидање Раванице“ позоришни критичар каже: „Што се овога дела тиче, у њему осим наслова и мелодија нема ништа што би штогод вредило. Гдешто је, истина, мењано и додавано, али је то све слаба помоћ била. Усто, кад се још и песме без музике и без хармоније певају, као вечерас, онда се толико одкрњи и од оно мало уживања, да баш не знамо зашто се овакви комади уопште и давао, ако не зато да буде као нека сретна случајна за „зидање позоришта“. Дворана је била дупком пуна.“ (осврт на приказ у Новом Саду).

У приказу „Херцега Владислава“ за време претставе у Карловцима критичар каже: „Да вам је било јуче видети честиту Србадију како је навалила у позориште! Дворана је пуњата била, још су се врата морала отворити да би могли слушати и гледати они који нису могли унутра ући. Шест варошких пандура с тешком муком уздржавали су народ, који је апостем навалио био унутра. Представљање је било врло добро.“

За комад „Тврдица“ од Ј. С. Поповића, који је данас такође у Карловцима, критика каже: „Ово је представљање давано у корист чл. нова позоришног друштва за накнаду њених већих трошкова, што их имају при путовању у друга места. Публике је било довољно, јер су наши глумци својим добрим владањем придобили наклоност и уважање овдашњих грађана, али осим тога особит је интерес свакога нагонито да иде данас у позориште, јер је наш први народни глумац господин Стевац Пантелији представљао на обшту молбу Киријању. Овде не могу да не споменем што је један мој познаник рекао, изишавши с представљања, а он је имао прилике гледати кроз више година прве бечке глумце. Ја га запитах како му се допада игра господина Пантелија, а он ми одговори: „Знаете шта је литографија, а видели сте без сумње енглески челикорез; е, наши вредни глумци добра су литографија, али Пантелији је челикорез.“ — Публике је дупком пуно било. Видео сам оца г. Пантелија, управитеља овдашње гимназије, где му од радости сузе иду, — али има се и чему радувати. Хвала либералности г. професора наше богословије што Пантелију допустише да вечерас игра, јер ваља вам знати да је судбина њега осудила да буде богослов и свештеник.“

Из Карловаца се позориште вратило у Нови Сад и приликом приказивања „Милоша Обилића“ критичар је написао: „Нови члан друштва Д. Јовановић изишао је данас први пут пред новосадску публику у улози Вука Бранковића. Особито нам је мило што се са његовом игром можемо похвалити. Мирноћа, никаква афектација, добро интоновање, умерена гестикација — све је то учинило да је публика наша добру игру његову примила тапшањем и изазивањем, а то ће доста рећи, јер Србни некако не може ни глумца добрим оком гледати који је Вука изајцицу представљао.“

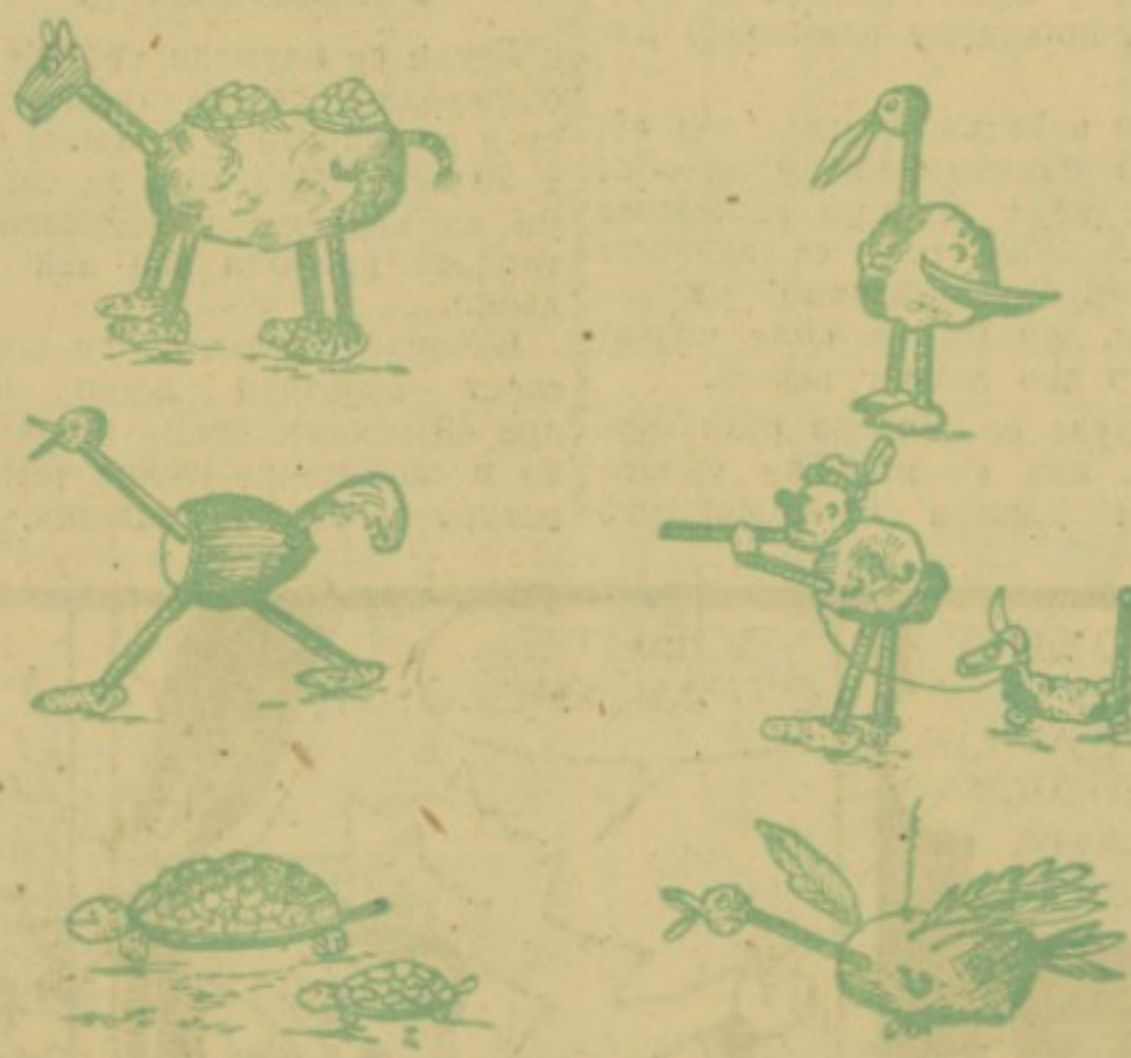
Осврћући се на приказивање комада у Великом Бечкерку, критичар на једном месту каже: „Да вид'те и ми имамо овде (а где их нема!) људи који се још мичу у старијем веку, пак им је врло непријатно било чути где глумци не употребљавају више застареле форме негдашњег „славено-србскога језика“.“

У приказу из Суботице он каже: „Честити Срби овдашњи примљени су чланове бесплатно у стан, а и за храну не ишту никакве наплате — управо како иште српско гостољубље“. На другом месту каже, приказујући комаде „Заручник и невеста“ и „Расејани“: „Сва ова комада савршено су представљана, али опет зато није гледалаца толико било, чему је узрок тај бити што наш свет уопште већма милује историске комаде, које гледајући сећа се онога што је некад Србни био, а слатки санци представљају му лепу будућност. Госпођа Драгиња Поповић-Ружића у својој доустројкој роли показала је да има редак дар... Још једно о нашем позоришту, пак да се опростимо с њиме. Народни глумац Г. Коларовић оженито се г-ђицом Љубицом Поповићевом. Живили и сретни били!“

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Играчке за мале ђаке

За ове играчке није потребно много материјала и алата. На сликама се добро види да је за шест ових играчака потребан следећи материјал: кромпир, дрвца шибница, орахова љуска, чеп од плуте и кокошје перо.

Добро посматрајте сваку слику, па ако нешто не разумете, упитајте старије. На слици су приказани: рода, ловац с кером, птица у лету, камила, ној и две корњаче. Кљун од роде направљен је од два картона, крила од ко-

кошјег перја, врат и ноге од шибница, остали делови тела од кромпира.

Ловац је направљен од шибница и једног пера. Његов кер има главу од плуте на којој су уши од картије. Грбе камиле направљене су од орахових љуска, а од њих је направљен и оклоп корњаче. Остало је све начињено од кромпира, шибница и пера.

НАЈСТАРИЈИ ОБЛИК РИМСКЕ ПРОЗЕ

Лаудационес фунебрес (Laudationes funebres) били су посмртни говори код старих Римљана. Заправо то је најстарији облик римске прозе. Лаудес мајорум (Laudes majorum) биле су кратке епске песме старих Римљана које су певане у славу предака, на гозбама. Оне су извор за најстарију римску историју.

Зрна знања

Птица изван јата лако погине. Боље је паметна глава него луна долина пара. Доста има пјевидруга, али мало плачидруга. Ко се са злом дружи, увијек се тужи. Док је човек здрав и вода му је слатка. Од незнања нема веће сиротиње, а од охолости нема горег својства. Паметан човек воли с добрим и мудрим људима каме-

ње ваљати, него с неуким и глумим у колу играти. Ко много прича мало ствара.

ПЛАНКТОНСКЕ МРЕЖЕ

Планктонске мреже су направљене различитих типова. Обично се праве од густог свиленог ткања, а служе за ловљење планктона — животне заједнице, која насељава слободну воду океана, језера и других стајањих вода. Обухвата претежно биљне и животињске организме способне да лебде у води.

Ајкуле у ЈАДРАНСКОМ МОРУ

Осим орка, (врста кита 3,5 метра), пас-бутор (око 2 метра), пас-модруљ (преко 3 метра), пас-трупан (2,5 метра), пас-костел (око 2 метра); сага има више врста; пас-звездаш (око 1,80 метар), пас-мркаљ (око 1,5 метар), и тако даље.

Према Брему ајкуле су веома похлепне животиње. Храну коју прогутају не спаре у потпуности, него је избацују полусварену. Због тога су присиљене да поново ждери све што је сварљиво, али гутају предмете које не могу да сваде. Ако човек падне са лађе у море у пределима жарког појаса или Средоземног Мора, онда је сигурно да ће наћи свој гроб у желуцу ајкуле.

бар, који је приликом лова туњева ухватио и ајкулу дугу 4 метра рекао је: — Када је пловила испод мога чамца нисам знао да ли је опасна или није. Чим сам је видео, коса ми је „порасла и на јели“. Ето, сад тек видим да је безопасна.

Заиста, та ајкула није имала зубе у својим огромним раљама. Овде ћемо поменути неке ајкуле које живе у Јадранском Мору или у њега залутају из других мора и океана. Ево њихових имена по стручној литератури: млат-јарам (дуг 4 метра), јарам-бат (3 метра), мачка-црноуска (око 90 сантиметара), мачка-бледница (1 метар), мачка-мркуља (око 1 метар и 20 сантиметара), пас-лисница (3 метра), пас-големи (преко 15 метара), пас-људождер (6 до 12 метара), пас-главоња (3,70 метара), пас са седам шкрга или пепељар (3 метра), пас-дуготноси (преко 4 метра), пас-атлантски (4 метра), пас-змијозуб (4 метра), пас-чуков (1,5 метар), пас-глушац (од 2 до

Брем даље прича да је једно време у Александрији било просто немогуће купати се у мору, јер су ајкуле односиле људе, једне за другим, из непосредних близина кућа. На Југу Црвеног Мора једна ајкула гонећи купача, који ју је благовремено приметно и брзо пожурио на обалу, ајкула је пратила до самог копна. За време битке код Абукира виђале су се ајкуле како пливају око лађа двеју флота и са нестрпљивом вребају бацене лешеве са палубе или људе који су пали.

Пас-модруљ може да нарасте и 6 до 7 метара. Веома је грабљив. Његова њушка јако је зашиљена. Зуби у горњој виљци распоређени су у четирори коса реда. У доњој виљци налазе се узани зуби, који су у младости троугласти, а у старости копчасти. Његова горња страна обојена је дивном модром бојом, док му је доња страна бела. Из Средоземног Мора модруљ се раширило у већи део Атлантског Океана на север до Велике

Британије и Скандинавије. Залази и у Јадранско Море. То је онај пас о коме се прича да долази до обале. Веома је штетан за риболов, јер се храни рибама селицама (скушама, сарделама, итд.) које отима из мрежа, а напада и људе кад се купају.

Пас-јарам (морски чекић), дуг је око 4 метра, а може бити тежак и око 300 килограма. У раљама има 3 до 4 реда оштрих зуба. Он је становник топлих мора, доплива до обала Северне Европе и у Средоземно Море, а одатле и у Јадран.

Атлантски пас, који може бити дуг преко 4 метра, има по причању неких људи веома укусно месо. Храни се сарделама, слеђевима, бакаларима и другим рибама. Због тога је веома штетан за риболов, пошто се ове рибе највише лови. Раширен је свауда.

Пас-људождер или морски вулк спада међу најстрашније морске немани. Стварно, он даје утисак нечег ужасног због своје огромне дужине, око 12 метара, и због својих великих троугластих зуба. Његова отаџбина су топла мора од Новог Зеланда до Средоземног Мора, а некад се залети и у Јадран. Раније је у Баркарском Заливу ухваћен један пас-људождер дуг око 5 метара и тежак око 2.000 килограма. Сада се налази у Зоолошком музеју у Загребу.

Пас-лисница. Ова врста ајкуле може бити дуга са репом од 4 до 5 метара, а тешка око 300 килограма. Храни се малим рибама. Веома је штетан за риболов. Ако рибар бацни удицу и она је прогута, она то одмах осети и полети у правцу рибара да он не би могао да затегне конач, који она брзо прегризе, јер „боље је и са удицом у устима, него мртвас у рибарском чамцу“.

Циновски пас уствари је највећа ајкула. Може бити дуг и до 15 метара, а тежак по неколико хиљада килограма. Доплива понекад и у Јадранско Море. Његова домовина су хладнија мора. У последње време много га лови због меса, јер је укусно, и због рибљег уља. Рађе циновског пса су огромне. Место зуба у њима се налазе мупасте израстине, које су, уствари закрљали зуби. Његова храна су медузе, мекушици, ситне рибичице, планктони, рачићи и сличне животињине. Миран је и слабо окретан. Није плашљив и безазалан. Када се погоди харпуном може бити опасан, јер тада снажно размачује репом, па погоди и чамца. Једна циновска псина ухваћена је и код Краљевице. Била је дуга око 8 метара, а тешка око 2.300 килограма.

Морска мачка (пегава ајкула) може бити дуга око 1 метар. Труп јој светао и има тамне пеге. Заправо, она је најмања врста морског пса. Већи део преслава у јатима на морском дну. Ноћу та јата крену у потеру да траже храну и прождиру племениту рибу.

Све веће кархариде (род ајкула) обично пливају уз обалу и то у горњим слојевима воде. Због тога се већином запакају у приличној удаљености, јер им из воде штрчи добар део леђног пераја.

Ајкуле се лови на разне начине, али се најбоље ухвати јаком удицом причвршћеном

на гвозденом ланцу. Мамац је обично риба, комад сланине или свежањ кунине, коју овај грабљивац хвата као и све што му се баци са лађе. Чуло мириса код ајкула боље је развијено од чула њука. Брем наводи да се на многим местима обалско становништво готово не боји ајкула, па се многи људи купају и пецају без икакве бојазни у мору где ајкуле крстаре. На другим местима, опет, људи се страшно боје ајкула и чувају их се, јер су имали прилике да виде да кад човек једном постане жртва ајкуле, она полети на човека и други пут и постаје веома дрска. Негде где им човек није био плен, а покушале су да га ухвати, задовоље се обичном храном, а на човека и не обраћају пажњу. По другим писцима урођеници који имају тамну кожу не плаше се морских паса, јер из искуства знају да ајкуле више нападају беле људе, као и све предмете светле боје. Јунг, амерички стручњак за лов на ајкуле, пише да је више уловио ајкула у беле мреже, него у тамне.

НАЈМЛАЂИ ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ НА СВЕТУ

Фрезер Кларк из Хестона је најмлађи филмски глумац на свету. Он има свега 3 месеца, а већ је потписао свој први филмски уговор са једном холивудском компанијом и на овај правни акт ставио отисак свог малог кажипрста. У уговору је предвиђено да ова млада филмска звезда неће морати да снима више од 20 секунди без прекида, нити више од 20 минута дневно. Осим тога, Фрезер се не сме никада задржати више од два сата у студију.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

КАО ДА СУ ЈУЧЕ ПЕЧЕНИ...

Једна група научника која је раније проучавала живот у пределима на Јужном Полу поново је дошла .354 године у такозвану „Малу Америку“ која се налази у близини Јужног Пола. Они су тамо пронашли беквите који су били смрзнути и око осам година „кажу да су били тако свежи, као да су јуче печени“.

АМИГДАЛИН
Амгдалин (грчка реч) је назив за отровну материју у језгру горког бадема и другог семена; брескве, трешње и шљиве.

ПРИРОДНО ОДРЖАВАЊЕ СТАЛНЕ TEMПЕРАТУРЕ У КОШНИЦАМА

Људи су изумели уређаје за одржавање сталне температуре и влажности у зградама тек у 20 веку. Међутим, за системе за хлађење и одржавање топлоте природа зна већ одавно.

Вредна пчела, чију су корисност запознали људи још пре 40 векова, веома брижљиво и савесно регулише температуру у својој кошници. За

БОКСЕРСКИ УСТАНАК

Крајем прошлог века, у Кини се развило веома јако нерасположење према странцима, па је дошло и до крвавих обрачунавања у северисточним покрајинама.

У то време Кина је низала неуспех за неуспехом у спољној политици. Кинеска влада даје све веће уступке империјалистичким силама, а затим долази до рата с Јапаном (1894—1895), који се завршава несрећно по Кину. Империјалистичке силе приграбиле су неке кинеске територије и поделиле Кину на интересне сфере. Ето, ти и други узроци створили су велико незадовољство у народу и мржњу према странцима. То народно нерасположење искористили су чланови фанатизованих и према странцима нерасположених организација. Најчувеније такво друштво звало се И Хо Гуан, што по прилици значи „боксери“, па је по томе и читав устанак добио име. Гесло боксера било је: „Заштити отаџбину, уништи странце!“, а циљ: „Протеривање свих странаца из Кине и убијање хришћана, јер су они страни агенти“.

За време устанка боксерима се придружио и један лео војске. У прво време они су уништили железничке и телефонско-телеграфске везе Пекинга са провинцијом. Затим су 5 Јуна 1900 опседали Пекинг. Том приликом убијен је и немачки посланик Кетелер. Пошто је освојен Пекинг, почела је опсада европских дипломатских представништава. Велике силе нису остале скрштених руку, па су Америка, Јапан и европске империјалистичке силе: Аустроугарска, Енглеска, Француска,

Италија, Немачка и Русија послале помоћ. У борбу су ступила 54 ратна брода. На копно се искрцало 2.067 официра и морнара под заповедништвом енглеског вицеадмирала Сејмура. Десетог јуна они су стигли у Тјенџин, а одатле су кренули у Пекинг. Међутим, у граду Хсижу били су откољени, али им је стигла помоћ, те су после седмнаестодневних крвавих борби ослобођени. Одатле су се поново повукли у Тјенџин, и ту су били откољени све до 14 јула. За то време одреди великих сила заузеле су тврђаву Таку и заробиле кинеску крстарицу са адмиралом. После тога дошло је до напада на Пекинг, који је освојен 14 августа 1900 године. У нападу је учествовало 70.000 људи. За време тих борби боксери су у унутрашњости земље поубијали више стотина мисионара и више хиљада кинеских хришћана. Кина је била присиљена да плати отштету империјалистичким силама. После тога у Пекинг је одређен квартал за странце и он је стављен под заштиту страног дипломатског кора. Међу погинулим аустроугарским војницима било је и неколико Југословена.

ДА ЛИ ЗВЕЗДЕ ТРЕПЕРЕ?

Звезде не трепере како нам се чини, већ блистају једном јасном и постојаном светлошћу. Те звезде ми видимо кроз океан ваздуха и треперење се јавља као последица разлике у температурама у свим слојевима.

КАКВЕ СУ КИШНЕ КАПИ?

Кишне капи могу бити различитих облика и величина. Утврђено је да лепа личина облик који су уметници уобичајили да им дају веома ретко постоји у стварности. Типичан облик кишне капи личи на печурку; пљоснат је при дну и заобљен при врху. Мање капи имају облик лоптице.

РЕДАК РЕКОРД

Познато је да је Америка земља најчуднијих рекорда. Због тога није ништа необично што постоји и такав рекорд који је постигнут у једној веома необичној утакмици, која се састоја у томе ко ће пре да нађе

иглу у пласту сена. Најбољи успех постигао је један вагени присталица онога спорта и понашао је иглу у пласту сена за три минута и 6 секунди, па је тако постао победник.

Осирво ронилаца

Десет километара јужно од Шибеника налази се острвце Крапањ, једно од најнеобичнијих јадранских острва. За разлику од осталих, Крапањ је без камењара и сав обрастао бујном травом и шумицом. Дугачак је један километар, а највећа му је ширина око 600 метара. Занимљиво је да је ово острво готово у истој равни с нивоом мора; његова највећа надморска висина једва достиже 150 сантиметара. Због тога се догађа да га у време јачег ветра и таласа море скоро потпуно преплави.

Острво Крапањ чувено је нарочито по томе што су сви његови одрасли мушкарци рониоци. Неколико стотина Крапањана (острво има укупно 1.700 становника) раде као вешти гђурци у разним поморским предузећима, а највише их је запослено у месном предузећу за скупљање сунђера и корала. Према причању острвањана, први ронилачки апарат донет је на Крапањ 1808 године.

ВЕЧНИ ПУТНИЦИ КРОЗ ВАСИОНУ

прилике да се увери да је комета заиста „пуна врећа ничега“. Наиме, 1861 године Земља и њени становници прошли су кроз реп комете Лиридис, а 1910 кроз светли

мета пилуле“ за које су продајци тврдили да су сигурно средство против отровних гасова. Становници једног града у Малој Азији провели су загуњени све до браде, неколико дана у обилној реци. Олакшање и радост, настали кад је велика комета „отишла“ не наневши нашој планети никакву штету, тешко се могу описати.

Ови циновски посетиоци из васионе који се појаве на виду, а затим нас „напусте“ да се, можда, никад више не појаве, обично имају пречник од десетине хиљада километара. Понекад су већи чак и од Сунца. На први поглед изгледа невероватно да судар између таквог једног васионског тела и наше мале планете не значи истовремено и њену пропад. Међутим, треба се сетити да је то огромно небеско тело „врећа пуна ничега“, углавном празан простор са релативно мало чврстог материјала.

У језгру, или „глави“ једне планете како се назива њен најгушћи део, није досад још никад примећено ниједно веће тело. Кад је, на пример, 1910 године Халејева комета прошла између Сунца и Земље, на Сунцу се није могла приметити ни најмања сенка. Утврђено је да се комета, уствари, састоји од милијарде малих каменова збијених у њеном језгру. Они су, уколико се иде према њеним извицама све ређи. Ове ситне чврсте делове обавијају разни гасови, назва-

ни заједничким именом „кома“. До данас није нађен начин којим би се могла измерити количина тих чврстих делова у једној комети, али се зна да их у једном кубном метру има веома мало. Због тога, чак иако би се наша планета „сударила“ са самим језгром једне комете, ми вероватно не бисмо доживели ништа озбиљније до једне густе метеорске кише. Прозлазак Земље кроз реп комете приметили бисмо једино по томе што би нам небески свод изгледао осветљен. Мада су неки од гасова који су саставни део комете отровни, ни њих се не треба бојати, јер су поједини њихови молекули више километара далеко један од другог.

Упркос изванредној блиставости неких комета, оне саме по себи нису светла небеска њихова светлост долази од Сунца.

Реп комете почиње да расте тек када се она приближи Сунцу, заправо тек кад зађе у путању планете Марс. Због тога, ако бисмо се налазили на Јупитеру или ма на којој другој планети која је још даље од Сунца, за нас би блистава лепота светлог репа једне комете била изгубљена. Наиме, ми бисмо од комете видели само њену главу.

Дужина репа једне комете равна је двострукој раздалјини између Земље и Сунца, а понекад још и већа, док му ширина може да достигне и петнаест милиона миља. Таква огромна реп имала је комета која се са наше планете видела 1843 године. Она ће путовати кроз васиону, две хиљаде година и тада ће је људи поново угледати. Чувена Халејева комета, која нас „посећује“ сваких 76 година, имала је реп дуг 93 милиона миља.

Реп комете увек се налази на оној њеној страни која је даље од Сунца. Због тога, кад се комета приближава Сунцу, реп се вуче иза ње, а када се од њега удаљава, „иде“ испред ње слично светлосном снопу рефлектора. Ова појава представља је, све до почетка овога века, тајну за научнике. Најзад, утврђено је да сунчева светлост врши неку врсту притиска на ситне честичке које чине реп комете, да их, уствари, „одувава“ од светлосног извора. Те „одуване“ честичке никад се више не врате у састав комете. Због тога је реп комете после сваког њеног приближавања Сунцу мањи. То се нарочито примећује код оних комета чија је путања мања те оне чешће долазе у близину Сунца. Примећено је и код Халејева комете да јој је реп, иако још и сада необично велики и сјајан, смањен.

Одакле комете долазе и како су постаје? И астрономи би желели да знају да одговоре на ово питање. Али, зна се да их је много и да их у нашем Сунчевом систему има на стотине хиљада.

НЕМА ЛЕКА

Прва позната медицинска расправа, такозвани Еберсов папирус, садржи, поред осталог, и рецепт против хелавости. Са стојци тог лека су: маст, лавна, нилског коња, крокодила, гуске и дивокозе. Од тог времена па до данас прављено је, нуђено и рекламирано на хиљаде разних препарата против хелавости, који сви, ипак, имају једно заједничко својство: ни од једног од њих неће коса почети да расте.

Обична хелавост је остала загонетка, као што је то и раније била. Ми данас о томе не знамо много више него што се знало у четвртој веку пре наше ере, кад је Аристотел констатовао да се хелавост јавља код мушкараца, док се код здравих жена и деце не јавља.

Најчешће средство за рекламирање разних препарата против хелавости су фотографије, које приказују једно исто лице пре и после употребе „спасоносног“ лека, при чему се на првој слици види хелав

произвођачима разних „чудостворних“ препарата и они га обилато искористићавају. Нарочито је то случај код хелавости која настаје услед прележаних болести с високом температуром. После епидемије инфлуенце 1918 године било је много опадања косе код болесника који су прележали ову болест.

Обична хелавост има многе знаке који олакшавају дијагнозу. Прво, коса почиње да опада изнад чела и залисци су све већи и већи. Истовремено, постаје и коса на темени све ређа и површина с ретком косом се повећава, све док се не споји са залисцима. Наклоност ка хелавости је наследна. Кад настајуње косе једном почне, онда се оно настава и нема ништа што би тај процес могло да заустави или бар да успори.

Током развоја људског рода смањила се количина длака која покрива људско тело. Хелавост је можда део те еволуције. Ако је то тачно, он-

да ни будући векови неће допринети лек против хелавости, већ ће бити све више и више људи са хелом.

Разне тачности за лечење хелавости — с витаминима, хормонима, сулфонамидима и антисептичним средствима — не утичу ни најмање на раширење косе, а такође ни ултравиолетни зраци, ни разне дијете. Треба испитати рад целог организма, да би се евентуално откриле сметње које изазивају опадање косе. На запаљење коже и на велику количину перути требало би обратити нарочиту пажњу. А свима онима који су спремни да дају велике суме за лечење хелавости, савет би био — не верујте!

Али сте већ чули да се реп комете не вуче увек иза ње? Понекад, реп иде испред комете, некад изгледа као да јој је „израстао“ из бока, а некад га уопште нема.

Комете, ти вечити светлећи путници кроз васиону, одувек су представљали велику загоњетку за људе, а неке њихове тајне и данас нису решене. Астроном Персивал Лоуел овако је дефинисао анатомију комете: „То вам је пуна врећа ничега“.

За последњих сто година човечанство је двапут имало

траг Халејева комете. Саопштење научника да ће наша планета проћи кроз реп Халејева комете изазвало је тада у неким крајевима света праву панику. Многи су били убеђени да ће њени отровни гасови загадити нашу атмосферу и уништити биљни и животињски свет на земљи. Страх непросвећених и сујеверних људи, који су поверовали да ће приближаване Халејева комете донети „смак света“, искористили су они који су желели да на лак начин дођу до богатства. У неким европским градовима продаване су, на пример, „ко-

МАЛЕ ЗАНИМИВОСТИ

КО ЈЕ БИО ЕУХЕМЕРОС?

Еухемерос је родом из Месене. Живео је око 300 година пре наше ере. Он је написао један утопистички „роман“. По његовом схватању митолошки богови у почетку нису били ништа друго него хероји и уопште знаменити и истакнути људи, које је народна машта после њихове смрти прогласила боговима.

Еухемерос је иначе био киренаичар, а киренајци су били присталице Аристипа из Кирене, ученика Сократова. Они су сматрали као највише добро хедонизам — принцип радости.

ТВОРЦИ КИШЕ

Научници Уједињених нација успели су да повећају количину падавина у пределима суше за

више од 50 одсто. Нарочито су велик успех постигли у Пенџабу, у западном Пакистану. Они су избацивали ситне честичке

соли у ваздух. Ваздушна пара спајала се са сољу, па је после ношена ветром падала на широка пространства где суша влада

ДА ЛИ ЈЕ ЕВЕРЕСТ ОСВОЈЕН?

С. М. Госвами, аутор индискне књиге „Да ли је Еверест уопште освојен“, недавно је тужио новозеландског алпинисту Едмунда Хиларија и издавача калкутског листа „Хиндустан стандард“ за увреду. У исто време он је тражио и отштету од 100.000 рупија.

Наиме, Госвами је тврдио у својој књизи да Еверест уствари никад није био освојен. Вест о његовом освајању лажно је проширена као „обичан шлагер“ у намери да се тиме увеличају сачељаности приликом крунисања енглеске краљице.

Издавач листа „Хиндустан стандард“ тужен је што је донео једну вест из Мелбурна у којој је стајало да се Едмунд Хилари увредљиво изразио о Госвамијевој књизи и да је рекао између осталог „да тако нешто човек и не може да прими озбиљно“.

У својој тужби, а и преко јавности, Госвами каже да му Хилари и шерпа Тенсинг до данас дугују доказе да су се заиста попели на највиши врх света.

НЕУПОРЕДИВО ВИШЕ

У току овога века наука је постигла већи успех у борби да би се продужио људски век,

не до тада, то јест од појаве живота на земљи до почетка 20 stoleћа.

ПРВА МЕДИЦИНСКА УПОТРЕБА СУНЦА

Канадски лекар Финзен, добитник Нобелове награде, извршио је пре више од 50 година прва испитивања лековитог дејства Сунца. Доцније су се на њега угледали и многи други лекари, па се данас милиони људи сваке године лече помоћу Сунца. Занимљиво је да је Финзен становник предела у коме има мало сунчаних дана.

СНЕЖАНА! НАШАО САМ ЈЕ!

У ТАМНИЦУ ЈЕ БАЧЕН! ЈАДНИ МОЈ... ЈАДНИ ПРИНЦ ВЕДРОЊА!

С ЊИМ ЈЕ ГОТОВО! АЛИ, ОВА ДЕВЧУЛКА? ДОГДА ЈЕ ОНА ЖИВА? БЕНА ЛЕПОТА ЗАСЕНЈИРАЋЕ МОЈУ

ДОГДА ЈЕ ЖИВА?... АЛИ... АКО УМРЕ?

ЗВАЛИ СТЕ МЕ, СВЕТА КРАЉИЦЕ? ПОВЕШЕШ СНЕЖАНУ У ШЕТЊУ.

НАСТАВИТЕ СЕ

КОМАРАЦ Напасти лета

Мало има људи на које комарци не наслуху. Обрушавањем тих сићушних инсеката, праћено зујањем потсећа на пикирање бомбардера, само што уместо експлозије наносе болан убој. Од тропских прашума до арктичког круга, од мочвара које се састају са океанима до удаљених континенталних пустиња, комарци досађују човеку.

Ево најчешћих питања у вези с комарцима и одговора које дају последња истраживања светских инсектолога.

Зашто нас комарац уједа? Уједа једино жена, јер мужјак не располаже потребним оружјем. Инсектолози верују да женке разних врста комараца осећају потребу да с времена на време узимају помало људске или животинске крви као неку врсту неопходног „витамина“. Јер, ако се у току 25 генерација једне породице комараца не унесе бар једна кап те крви, потомство ће се дегенерисати и ишчезнути.

Срећа је за човечанство што се комарчеве женке хране првенствено нектаром биљака, а не човечјом крвљу. Да је обрнуто, ми бисмо много више страдали.

Због чега нас комарци уједају најчешће ноћу? Вероватно зато што се „домаћи комарац“, који нас највише узнемирава, храни само ноћу. Он је велики мајстор да се провуче и кроз најмању пукотину на прозору и да нас пронађе кад најслабе спавамо.

Како комарци „откривају“ своје жртве? Попут неких других инсеката, комарци су снабдевени нарочитим органом који има способност да осећа близину живих бића. Мирис и топлота које људско тело зрачи привлаче комараца. Већни је „нос“ постављен у крилним антенама, док се у других комараца, како изгледа, чуло мириса налази на маљима њихових ножица.

Докле комарац може да лети? Домаћи комарац и његова савраћа ретко кад лете даље од 300 метара од места на коме су се излегли. Круг њиховог дејства, као што се види, јако је ограничен, али они тај недостатак надокнађују тиме што се многе у близини наших насеља, у јаругама, у празним кутијама од конзерви, у бунарима, каналима и сличним местима. С друге стране, неки велики комарци са сланих мочвара могу да изводе масовне нападе на градове и села који су удаљени од њихових пребивалишта по 80 па чак и 120 километара.

Како може сићушни комарац да пробије дебелу човечју коку? Женка је веома добро опремљена за напад. Она има стопала која се могу приљубити уз сваку стрмину. Њена њу-

шка састављена је од правог прибора за бушење: игле, сонде и бургије. Главни део тог прибора је бургија, чије високофреквентне вибрације чине да она лако продире и у најтврђе месо.

шом комарца ударом шаке чим почне да „сврбља“ кроз нашу коку?

Покаткад зато што не напада наша осетљива места. У супротном случају ми ћемо убој осетити. Међутим, у исто време док пробија коку, комарац даје својој жртви инјекцију „локалне анестезије“, која умртви околну ткиво, готово исто као и новокани. Уштрчана материја, сем тога, разблажује нашу крв, коју онда женка хитро извлачи помоћу црипке која је смештена у њеној глави. Женка комарца може да посиса три до четири пута већу тежину крви него што је она сама тешка.

Како то да комарац обично побегне пре но што се осветничка шака спусти на њ? Изненадно ширење наше коже, које наступа услед замаха, најављује му ударац. Најнежнији дрхтај под ногама комарцу се чини као земљотрес и предзнак блиске катастрофе.

Зашто комарци неког нападају, а другог остављају на миру? Према скорањем искуству, наше дисање, или ритам дисања, требало би да буде привлачна снага за комарце. Угљена киселина, коју неки људи и животиње издишу у великој количини, привлачи извесне врсте комараца, док друге, напротив, удаљује.

Искуство доктора Брауна, професора универзитета у Западном Онтарију, поткрепило је горње твђење. Наиме, доктор Браун је био начинио два робота у људском облику који су имали температуру човечјег тела. Пошто им је обукао одело, ставио их је једног према другом. Мада су били

пуни угљеника, роботи нису привлачили комарце. Али, чим је из њихове главе почео да излази угљеник у уобичајеном ритму дисања, на тело и главу стали су да се спуштају комарци. Из овога се може извући следећи закључак: човек

се не може спасти комарца, мањ да престане да дише! Да ли наше одело утиче на неки начин на комарце? Вероватно да утиче, кажу инсектолози. У току својих испитивања, доктор Браун је открио да ће од 10 комараца 9 свакако да се спусти на црно, а само један на бело оде-

ло. Уколико је боја одела светлија, утолико је она за комарце мање привлачна. Од тканина, светли сатен најмање привлачи комарце.

Зашто комарац „пева“ кад обиграва око жртве? Пре свега, тај глас који чујемо комарац не испушта из грла. Зујање долази од његових крила. Комарац, истина, може да произведе звук и из грла, али с толико великим бројем трептаја да га наше уво не може чути.

Колико комарац живи? Мужјак живи 8 до 9 дана. Пошто испуни свој животни задатак, он настави живот сам, хранећи се соком поврћа. Женка живи 30 дана. Ако је изненади зима пре но што је стигла да снесе јаја, она може да живи 4, па и 5 месеци.

Шта да урадимо па да нам комарци не досађују? Извесне људе природа је обдарила нечим што одбија комарце. То је испарење коже или дах. Али, ако нисте природни творац тога средства, прибегните једном од хемиских производа који се могу набавити у апотеци. Има више врста таквих производа, но сваки од њих треба држати на високом месту, где их деџа рука не може дохватити. Они могу да буду шкољчани и за одрасле, ако прсну у око или стигну до слузокоже у устима.

Користи ли чему комарац? Инсектолози кажу да комарци служе као храна многим инсектима, затим рибама, птицама и неким другим животињама. Без комараца би, тврде они, многе врсте корисних птица и животиња које се њима хране страдале од глади, а тиме би се и слика света унеколико изменила.

ВЕВЕРИЦИ

ДЕЛО ПРИРОДЕ
На падини планине Ред-Јаф, у Африци, може се ви-

дети један огромни камен „сто“ који од памтивека служи тамошњим становницима као природно склониште за стоку. Сто се састоји од велике камене плоче дуге 13, и широке 12 метара, чија тежина не може бити мања од 500 тона. Плоча „стоји“ на прилично уском каменом постолу у облику стуба, високом нешто преко три метра. Сматра се да је овај „сто“ постао још у ледено доба и да је тада неки глечер снео с планине камену плочу и нанео је на њеко данашње постоље.

ИМА И ТАКВИХ
У Гранит Делсу, у америчкој савезној држави Аризони, изнад улазних врата на једном ресторану постављена је оваква табла: „Дајемо на вересију само особама преко

осамдесет година које дођу у пратњи својих родитеља“. Једног дана у ресторан је ступио осамдесетдогодишњи Х. Стретон, фармер из једног суседног насеља, у пратњи свог оца, који је имао 107 година. Обојица су добила бесплатан ручак.

ЧОВЕК У БЕЛОМ
Поцеф Рул (1700—1765) из Џордана, у Енглеској, носио је читавог свог живота само бела одела и шешире. У његовом родном месту и околини његово право име било је готово заборављено, јер су га сви називали „човек у белом“.

УВЕК СОЛИДАРНИ
Мошеја у Кандешу, у Индији, има два минарета саграђена тако да ако се

једно од њих затресе, у истом ритму и друго почиње да се клати.

ПОПАЈ

БИЛИ СМО ТАМО ТОЛИКО ПУТА! НЕМА НИШТА НОВО ДА СЕ ВИДИ!!

ПОПАЈЕ, ДА ЛИ СИ БЕГ ЗАПАЗИО ДА ЈЕ ДРВЕЊЕ ВИШЕ ОД ЛУДИ??

ШТА РЕЧЕ??

ПОПАЈЕ, ОЊЕМО ЛИ У ПАРК??

ЗАШТО, КИКО??

ТО НИСАМ РАНИЈЕ ЗАПАЖАО!

ДРВЕЊЕ ЈЕ ВИШЕ ОД ЛУДИ!!

ЗНАШ КАД ГЛЕДАШ НЕКИ ЦВЕТ, И ЦВЕТ ГЛЕДА ТЕБЕ!!

КОКИЦЕ, ПОПАЈЕ??

АХА!

ПЛОВКАМА НИСУ ПОТРЕБНИ НОЖ И ВИЉУШКА ЈЕР ОНЕ ЈЕДУ СОПСТВЕНИМ КАШИКАМА!!

ЖАБЕ МОГУ ДА РОНЕ А ДА НЕ ДРЖЕ НОС!

ПТИЦА ЗАБАЦИ ГЛАВУ ДА БИ ЈОЈ ПЕСМА ПОЛЕТЕЛА ВИШЕ!!

ВЕВЕРИЦА СЕ ПЕЊЕ НА ГОРЊИ СПРАТ БЕЗ СТЕПЕНИЦА И ЛИФТА!!

И ТО БРЗО!!

ЧИНИ МИ СЕ ДА СУ ОДРАСЛИ ТОЛИКО ДУГО ПОСМАТРАЛИ СТВАРИ ДА ИХ УСТВАРИ ВИШЕ НЕ МОГУ ДА ВИДЕ!!

ДРВЕЊЕ ЈЕ ВИШЕ ОД ЛУДИ... ЖАБА РОНИ А ДА НЕ ЗАЧЕПИ НОС...!!

ОЊЕМО ЛИ КРОЗ КОЈИ ДАН ОПЕТ У ПАРК ПОПАЈЕ??

ОЊЕМО, КИКО! ТОЛИКО НОВИХ СТВАРИ МОЖЕ ТАМО ДА СЕ ВИДИ!!

Tom Sims & Company
Copyright 1951 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

Хранљиви састојци из траве и ошпаданка

У једној енглеској фабрици прерађује се трава и сви други могући отпади, па се затим из њих извлаче хранљиви састојци из којих се добија концентрисани протени за исхрану стоке. Тај процес развија се на овај начин. Органске материје убацују се у машине, а затим из њих излазе протеини, угљени хидрати, минерали, уља и витамини. Они се одвајају од воде и целулозе, који смањују проценат хранљивости материје које животиње апсорбују. Сви ти састојци нарочитим процесима претварају се у концентрат који је познат под именом: протес. Сад се израђују четири врсте протеса: течни, који је потпуно свеж, тек је изашао из машине, и који садржи 90% влаге; пасти или сир, који садржи 80% влаге; погача или бисквит са малим процентом влаге и брашно, које се добија млевењем погаче протеса.

Све врсте протеса погодне су за мешање са житарицама и травама. Стручњаци тврде да су веома добра храна за

стоку. Протес се не кваре ни онда када се држе по магацинима и то дуго времена. Машине за прераду и извлачење хранљивих састојака из органских материја прерађују још и друге материје: месо, рибу, алге, љуске, семенке од сунцокрета, јабуке и разна друга воће. Ове машине употребљавају се и за извлачење уља из воћних сокова и дрога из лековитог биља које су потребне за фармацеутску индустрију. Стручњаци који су конструисали ове уређаје и развили процес сматрају да ће се помоћу њих створити нови извори веома добре хране и за људе. Научна испитивања се настављају.

ЈАБУКА — МАШАЊИКА

Машањика је врста јабуке која је јако распрострањена у Словенији, а и у осталим северним крајевима Југославије. Веома је укусна и стигне у зиму.

РЕЖИРАЊЕ ФИЛМА ПОМОЋУ РАДИЈА

Варнер Брос, директор одељења за озвучавање у једном америчком филмском предузећу, својим новим проналаском много је помогао филмским редитељима при снимању масовне сцене. Он тврди да се масовке могу снимати путем радија на овај начин. Глумци и статисти носе на ресеру свога капута мали микрофон, а иза уша, као што то носе глумци, имаће мали звучник. Сваки учесник моћи ће на тај начин да прима непосредно упутство од редитеља и неће му бити потребно да се окреће да би разумео шта он каже. Сем тога, довољно је да глумац "говори" у ресер, па да му глас буде снимљен. Тако исто, неће бити потребно да му се приноси добро позната "жирафа", тј. штап на чијем крају висе микрофон.

БОЉЕ НЕГО ИЈЕДНО ДРУГО...

Стручњаци једне енглеске фабрике успели су да произведу стакло од кога ће се правити посуђе, које ће бити неколико пута тврђе од друге стаклене робе. Шоља направљена од овог стакла може лако да разбије шољу од керамике, а да сама не буде оштећена. Исто тако на посућу од овог стакла не могу да се направе никакве мрље, као на обичном стаклу, ни да се задрже бактерије, јер на њему не могу да се направе пукотине или озреботине.

МИКРОФОН У КОШНИЦИ

Један инжењер лондонског радија направио је апарат помоћу кога слуша и испитује "ловор" пчела. Он је ставио у кошницу мали појачивач звука и тако успео да открије да је жување пчела два пута јаче у тренутку када се оне спремају да створе нови рој. Када пчелар чује то појачано жување, моћи ће на време да изради кошницу за нови рој. Међутим, један пчелар сматра да ће се помоћу радија моћи лако да утиче на стварање новог роја на тај начин што ће се у кошницу ставити власноговорник преко кога ће пчеле моћи да чују боље своје жување. То жување претходно ће се снимити на магнетофонску траку, па ће се она ставити у кошницу.

МАГНЕЗИЈУМ ПРОТИВ РВЕ

У Америци су недавно пронашли да је магнезијум који се добио из морске воде најбоља заштита од рђе, а нарочито од рђе која се ствара услед дејства морске воде, која наврза челичне бокове брода. Да би се ти бокови заштитили, на њих су постављени блокови направљени од тог магнезијума. За време војне блокови се постепено растављају. Када се потпуно истреше, онда се ставе нови. Тако је челик потпуно заштићен од рђе.

ВЕТРЕЊАЧЕ — ПОМОЋ ТЕЛЕВИЗИЈИ

Релејне станице за телевизију у Немачкој ускоро ће бити постављене на старе ветрењаче. Овакве станице састојаће се од једног стуба високог десет метара. На врху тога стуба биће постављена трокрилна вртешка, чији ће пречник бити дуг десет метара. Вртешка ће се аутоматски постављати у правцу ветра и одмах почињати да се окреће. У случају јаке олује она ће се аутоматски и заустављати. Тако једно постројење већ постоји на острву Хелголанду. Помоћу тако преуредених ветрењача, којима су придодати и делови за пренос програма, у Немачкој ће се знатно проширити и мрежа телевизијског система.

ОПЕТ РАДАР

Саобраћајна возила у многим земљама у свету претстављају велик проблем за саобраћајну милицију, нарочито што се тиче брзине. Тако је саобраћајна милиција у Аустралији почела да заводи контролу брзине возила, јер се у последње време број смртних случајева знатно повећао на друмовима. Израђен је специјални радар-апарат који лако открива непрописну брзину моторних возила као и само место на друму по коме се креће ово возило.

АЛОЈЕ

Алоје су биљке које расту у сувим пределима, степана и саванама Африке и у другим деловима света. Има их 180 врста. Лишће им је дебело и сочно. Многе алоје служе као украсне биљке. Од дивљих и гајених врста добија се нарочита смола, а из ње алоин или салисабор, жут прах, који се употребљава у лекаству, а даје се у облику пилула. На Гренадирским Острвима (група малих острва између Са. Винченца и Гренаде у Британској Западној Индији, у Атлантику) алоје расту у великим количинама. Сок из њиховог меснатог лишћа може лако да се исцеди. Са једне четвртине хектара земље обрасле алојама може да се исцеди из лишћа 68 кг сока, а од тога се добија 16 кг алоина.

БРЖЕ ЋЕ ПРОЦВЕТАТИ...

Доктор Антон Кофранек, професор Универзитета у Лос Анђелосу, утврдио је да зризантеме, које цветају у јесен, могу и раније да процветају, ако у току ноћи буду изложене вештачкој светлости. Ако се буде овај метод примењивао, онда ће и цветови који се јављају у лето, моћи да процветају и по три месеца раније. Применом овог метода у Флориди је неко цвеће цветао и преко зиме, иако му је време цветања било у лето.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ДОКОНИ И ЛЕЊИВЦИ СУ ПОДЛОЖНИ БОЛЕСТИМА

Особе које не раде ништа или раде мало много су више подложне кварењу зуба, дијабетису и срчаним обољењима, него људи који сваког дана проведу на раду одређен број часова. Поред тога, физички неактивне особе старе брже, умиру млађе и склоне су чиру на стомаку, раку на плућима, запаљењу слепог црева и душевним поремећајима. Тако тврди доктор Ханс Краус, професор на универзитету у Њујорку. Треба би, каже он даље, да лекари, поред разних пилула и осталих лекова, "преписују" својим пацијентима и физичке вежбе, ако желе да они оздраве и сачувају здравље. Одмор и лежање, којима обично прибегавамо чим се осетимо и најмање болесним, често рђаво делују на организам. Лежати треба што мање.

По његовом мишљењу, физички активни људи обично не дебаљају, имају мањи крвни притисак, а пулс им је успоренији. Њихови мишићи су јачи и еластичнији, а способност дубоког дисања већа. Међутим, лењи и непокретни људи много су мање способни да се снају у свакодневном животу и да се супротставе његовим недаћама.

Краус и његови асистенти утврдили су да је број смртних случајева од срчаних обољења двоструко већи код доконих, но код физички активних људи. Код оболелих од шећерне болести физичка активност смањује потребу за инсулином, а умерено кретање и физички рад повољно утичу на опоравак чак и оболелих од туберкулозе.

НЕСАНИЦА СКРАЂУЈЕ ЖИВОТ РИБА

Један амерички стручњак за рибе дуже време проучавао је живот риба и дошао је до занимљивих открића. Наиме, он је утврдио да многе рибе боље напредују када преко ноћи спавају, а нарочито је то случај са младим рибама. Врше-

ћи те опите, он је у току ноћи приморавао рибе да стално пливају и да су у мраку, па је приметно да су оне краће живеле, него оне које су се одмарале.

КО СУ БИЛИ МАРТОЛОЗИ?

Мартолоз је име којим су Турци називали у 16 и 17 веку хришћане који су служили као војници у турским пограничним градовима. Старшина мартолоза звао се мартолоз-баша.

НОВ ЛЕК ПРОТИВ ТУБЕРКУЛОЗЕ

Два микробиолога из Индијане пронашли су нов лек против туберкулозе. Тај лек назван је: сиклорезин. Он се добија из исте материје из које и стрептомицин. Досадашње пробае са овим новим леком дале су добре резултате.

БОЉЕ БЕЗ РУНА...

Један амерички фармер утврдио је да се јагањци који су стрижени боље и брже гоје, него они на којима остане руно. Исто тако они се боље гоје када су острижени, па иако се слабије хране. Гојење стрижених јагањаца не омета ни то да ли се они држе на отвореном пољу или у тору.

ЗАШТИТА ОД РАДИОАКТИВНОГ ЗРАЧЕЊА

У Штокхолму су вршена испитивања са бетиал-алкохолном који је добијен из јетре једне врсте риба, па је утврђено да се овај бетиал-алкохол може корисно употребити при лечењу анемије настале услед радиоактивног зрачења. Ако се жели да се бетиал-алкохол употребити као одбрана од зрачења атомске бомбе, онда он мора да се прави синтетичким путем пошто нема довољно ових риба. Двојица професора из Охаја успели су још 1941 године да добију бетиал-алкохол из организма сувоземних животиња. Они су пронашли да он повећава број белих крвних зрнаца.

НЕОБИЧАН ОПИТ

Пред члановима америчког удружења неуролога и психијатара недавно је прочитан реферат о томе како су четри, широм обе Америке позната сликара, достигли нове домете стваралачког изражавања и то под утицајем једне веома јаке дроге која проузрокује привремено лудило. Међутим, треба одмах рећи да научници који су овај опит извели на Корнеловом универзитету, не препоручују ову дрогу као средство за стварање бољих сликара и уметника уопште. Јер, дрога наноси онемогућава координације покрета.

Ова дрога је бео прах познат под именом ЛСД. Њена моћ је готово невероватна: довољна је једна унча да би се изазвало лудило код 30.000 особа.

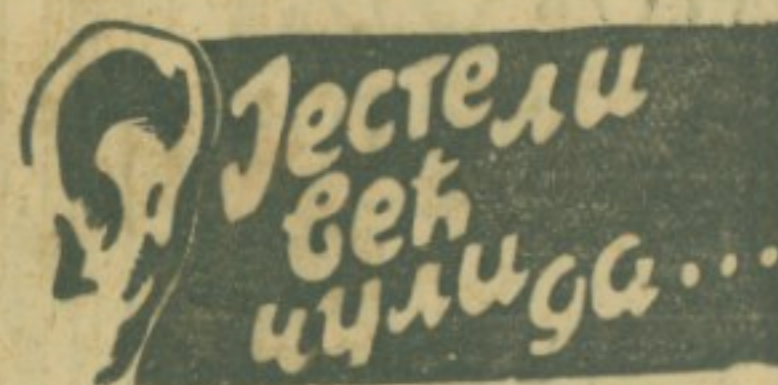
ЛСД изазива код човека фантастичне визуелне слике и халуцинације, он "види" боје којих нема и чује разне звуке.

Имена сликара на којима је било испитано дејство ове дроге нису наведена, али је у реферату речено да су сва четворица веома позната. Један од њих бадио се на сликање чим је ЛСД почео да дејствује. Остала тројица морали су најпре да потстакну на рад, али чим су се дали четкице, њихова већа слобода у изражавању облика и боја имала је за резултат дела која по својој вредности премашују њихове дотадашње радове.

Циљ овог необичног опита био је да се види утицај ЛСД код особа које већ имају одређено и однеговано уметничко осећање и визуелно запажање.

ШТА ЈЕ КИНИДИН?

Кинидин је смоласти састојак коре кининова дрвета. По свом хемиском саставу сличан је кинину. Он служи као лек код живчаних поремећаја срца.

... Вук Караџић је у свом "Ријечнику" о машком испустио реч "гуслар", мада гусла...

... она има углавном да захвали за своју славу.

... у Карађорђево доба обично се писало "8-вра" и "10-вра", уместо "октобра" и "децембра", према латинском окто—осам и децем—десет.

... у нашем народу све мајмуне обично називају "Бока". Ово име дошло је од италијанског глагола "бокоре", што значи играти се. Друго лице једине заповедног на чина гласи "бока", тј. "играј се". Наши људи чули су од Италијана, који су с мајмунима ишли од места...

... ла је својевремено телефон за утопију.

... од дванаесторице саветника у Карађорђевом Правитељству јушачем совјету свега четворица су, како је то Вук записао, били писмени, али од њих само су двојица "знали којикако записати своја имена"

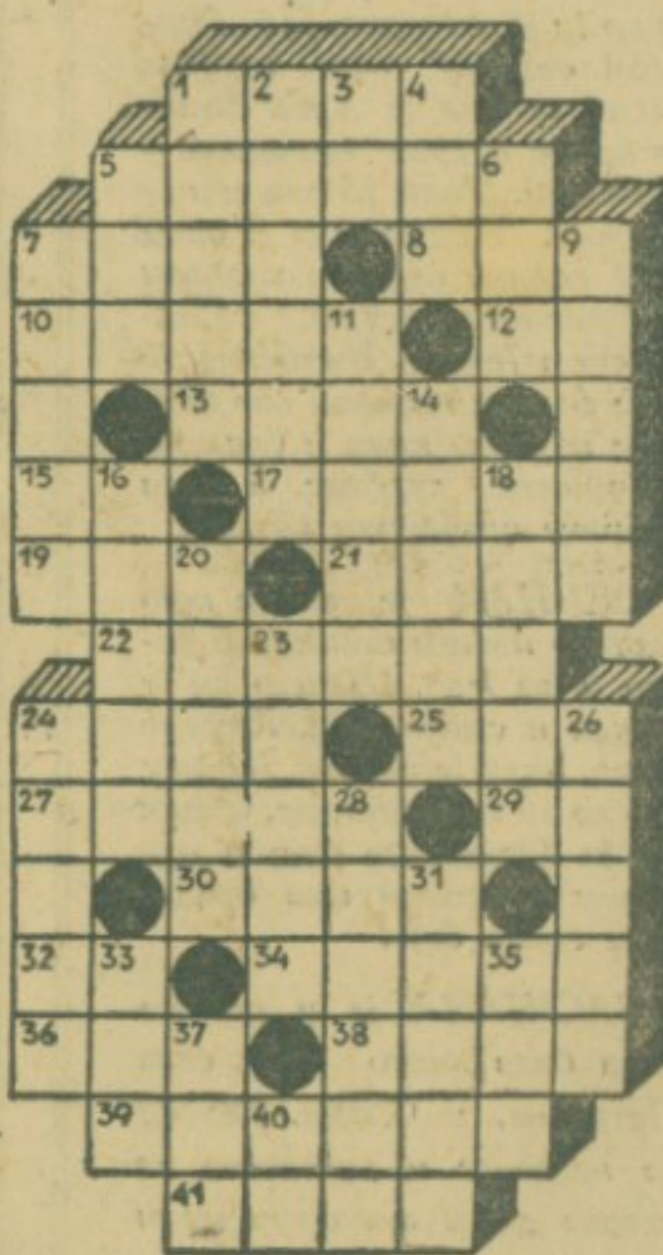

... војвода од Веллингтона, који је ратовао с Наполеоном, носио је у рат и књижару. Његов књижаран се чува у Британској библиотеци у Лондону.

Водоравно: 1) један четвороугаоник; 2) град у Херцеговини; 3) белом од песака подел морске обале; 4) прилог; 5) пола; 6) француски знак за празеодин; 7) река у Француској; 8) јединица за мерење електричног отпора; 9) узрокник многих обољења; 10) река у Африци; 11) површина воде; 12) личност из Веингто младожене; 13) део чизме; 14) телефонски позив; 15) један музички инструмент; 16) прво слово старословенске азбуке; 17) личност из романа "Сага о Форсайтима"; 18) полуострво; 19) област у Кини; 20) музички термин; 21) река у Сибиру; 22) врста рибе; 23) меда за тежину.

Усправно: 1) острво у Егејском Мору; 2) наша планина; 3) иницијали немачког књижевника, аутора романа "Чаробни брег"; 4) наш познати бициклиста; 5) енглески филозоф из 19 века; 6) део тела код неких животиња; 7) једно од Филипских Острва; 8) презиме личности из познатог дејелог романа Јанијела Лефов; 9) хемиска јединица по ступцу слична амонијаку; 10) град у Чилеу; 11) птица грабливица; 12) карстно удоубљење; 13) чувена француска енциклопедија; 14) познати амерички тенисер; 15) зона, подручје; 16) болест носа; 17) град у Француској; 18) сила; 19) аутор дела "Мачак у чизмама"; 20) женско име; 21) тениски термин; 22) један зачин.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Гуно; 2) барака; 3) Кула; 4) оца; 5) омега; 6) ат; 7) Нант; 8) ал; 9) Ниоба; 10) шил; 11) Прес; 12) камата; 13) Леда; 14) рс; 15) арава; 16) аутономна покрајина; 17) вуна; 18) ас; 19) тигар; 20) дар; 21) Лота; 22) сатива; 23) тона.

Усправно: 1) Гален; 2) урагани; 3) на; 4) око; 5) буш; 6) Аса; 7) кобан; 8) Атлас; 9) Аниша; 10) торта; 11) лижер; 12) Беара; 13) Јадов (Анатолија); 14) мамут; 15) Лапад; 16) спора; 17) анидин; 18) агора; 19) Сас; 20) ага; 21) ват; 22) то.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Неспретни пакери

Да ли, можда, тражите неки добар начин да забавите своје другове кад вам добу у посету? Ево једне забаве која има то предимство да не захтева ништа што би било тешко набавити.

Узмите било каква предмет, само да не буде суншце мали, правилног облика: кутију од бисквита, ципела или нешто слично. Поред тога потребно вам је још мало хартије и канала.

Поставите све ове ствари на сто и решите двојици својих другова да запакују кутију, али да се притом послу један од њих служи само десном, а други само левом руком.

Док они буду завијали пакет, имаћете прилике да и ви и остало друштво посматрате веома смешне и неспретне покрете.

Игра "Тик-так"

Игра се састоји у томе да се великих очигу пронађе одређени предмет. Предмет који треба наћи поставља се испод једног будилника чије ће "тик-так" служити као путоказ и водич ономе који га тражи.

Играч који тражи изићи ће за тренутак из собе. За време његовог одсуства поставиће се будилник и предмет за тражење на било које

место, а затим ће бити уведена игра са великим очима, који, да би изгубио оријентацију, треба три пута да се окрене око себе. За време игре гледаоци ће имати право да говоре, али са малим прекидима да би се могло чути кунање часовника. Време које протекне у тражењу предмета биће забележено, а затим игра поново почиње. Победник је онај коме буде потребно најмање времена да би се оријентисао. Тешкоћа око проналажења предмета може се повећати тиме што ће се по соби разместили разне препреке: столица, какав мањи сто, и томе слично.

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Кад идете од броја до броја и пажљиво их повежете линијама, добићете... не-

ћемо да вам кажемо шта, јер ћете видети и сами.

САД ГА РАЗУМВ

— Налазим да жене данас троше веома мало на одевање. — вајка се један Пајин нови познаник.

— Јесте ли полудели! — узврати се Паја. — Сигурно нисте ожењени кад тако причате!

— Јесам... кројачицом.

ДОСКОЧИО МАЧКИ

Шља: Хајдемо да вечерујемо. Одавно сам изнео печење на сто.

Мики: Како: Па зар не знаш да је мачка у трпезарији?

Шља: Не бој се, доскочио сам јој ја. Одмах сам угасио сијалицу да га не би видела.

ОН ЈЕ КРИВ

Паја: То је страшно! Кад год хоћу да очистим неку флеку на оделу, у кући нема ни капи бензина.

Пата: Сам си крив. Откад ти већ говорим да је крајње време да купиш аутомобил!

КАО СТВОРЕНО ЗА ЊЕГА

Паја: Не знам шта да саветујем Влаји да студира кад заврши гимназију. Он је тако несталан.

Хорације: Па... нека студира метеорологију.

РОШУ ЈЕ ОДГОВОР ШТАКАН

БЕСАЦ је:

- врста оружја
- игра
- терђава
- планински врх

ОСИНАЦ је:

- село у Босни
- врх на Триглаву
- глава
- болест

БАСИЈАНА је:

- зрчка песничка
- место
- шпанска игра
- средњовековна збирка прича

ОДГОВОР:

БЕСАЦ је некадашња терђава која се налазила на истоименом брду код Вирпазара, у Барском срезу. Ова терђава била је подигнута према блиској турској граници. Рема је стара и не зна се ко ју је саградио. По „Горском вијенцу“ око терђаве Бесац вођена је љута битка за време истраге потурица у Црмници. Тада је она и порушена. Пошто су Турци 1847 године подигли терђаву на Грможуру, острвцу у Скадарском Језеру, Његош је исте године наспрам ове терђаве подигао кулу у близини разрушене терђаве, а ради одбране црмничког пазара.

ОСИНАЦ је глава која расте у нашим шумама и добра је за јело. Шешир јој је гладак и смеђе боје. Када је влага, онда је слузав. Широк је 5 до 10 сантиметара. Струк му је бледожуте боје и над самим прстеном има брадавице смеђе боје.

БАСИЈАНА је у римско доба била место код села Петровца, у Срему, где су се налазиле и рушевине из старог доба, а нађени су и написи који помињу Басијану. Басијана се помиње у многим старим изворима код Птоломеја, код Јордана, Хијерокла итд.

Без сабласоване

МАЛОГА

ЦОНИЈА

И КИНЕЗА

ШАНГ-ЛИНА

УВЕРЕНИ ДА СУ МАЛИ ЦОНИ И ШАНГ-ЛИН ЗАИСТА ЛУДИ, ДИВЉАЦИ СУ ИХ ОСТАВИЛИ У ЖИВОТИ... ЊИХ ДВОЈИЦА СПРИЈАТЕЉИЛИ СУ СЕ СА СТАРИМ ЛУДАКОМ КОЈИ ИХ ЈЕ УЗЕО ПОД СВОЈУ ЗАШТИТУ.

НАСТАВИЋЕ СЕ